

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XLIV (38)
Štev. (No.) 5

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
31. januarja 1985.

Utopija?

II.

Pred nekaj meseci smo pisali prav na tem mestu o Sloveniji v svetu kot ideji, ki še nima organske forme, ki zaenkrat še ni prestopila mej utopije. Še sami, ki smo toliko slišali o njej, pisali, se razgovarjali na srečanjih, nismo prepričani vanjo, ker ne vidimo, ne občutimo sadov.

V Argentini je bila po naselitvi prva skrb za lastno in skupno stroho ter kruh, nato smo se začeli razgledovati in iskati povezave z brati preko osebnih stikov. Šele v zlati dobi potovanj so se nam izpolnile želje, da so mnogi lahko romali v rodno zemljo staršev ali obiskali katero izmed drugih držav, v kateri živijo Slovenci.

Vendar naš je velikokrat prenetil občutek, da „tretja Slovenija“, Slovenija Amerik, Avstralije — ni zanimiva. Kaj bom pa tam našel?, je odgovoril včasih povabljenec na povabilo, naj vrne obisk. Res, zdelo se jim je, da jim ne more dosti nuditi, da je predolga pot do ničesar. Kot odmev na tak odgovor se je utrnili misel, da pač nismo zadosti Slovenci, da nismo enaki ali vsaj enakopravni prvima dvema — matični in zamejski — Slovenijama.

A se je počasi le spremenilo vreme. Veter je zamenjal — tu in tam — ter razpihljal meglice, da smo lahko jasneje začeli spoznavati kje in kako se lahko slovenski narod okoristi s svojimi hčerami in sinovi.

Začelo se je v Dragi, kjer je leto za letom pronicala aktualnost življenja in delovanja Slovencev v svetu. Prišli so do zaključka, da dobi tudi oni vreden prostor v tem pravem svobodnem parlamentu slovenskega naroda, na katerem se razpravljajo problemi vseh Slovencev.

Naslednja stopnja je bilo sodelovanje na literarnem polju, kjer so avtorji začeli pošiljati svoja dela na natečaje in nekateri celo dobiti nagrade zanja.

In tu se konča. Na kakšen drugačen način, poleg osebnega stika in pisane besede, bi se mogli še zblíževati, si predočiti rojaka blizu narodnega doma ali pa daleč stran? Nimamo ga...

Pa ga morda le imamo? Vsaj tržaški Slovenci imajo to možnost, kot jim jo je posredoval v petek, 21. decembra lanskega leta Radio Trst A. Telefonsko so zvezali Slovence iz Avstralije, Kanade, Japonske, ZDA, Argentine in še od drugod ter jim nudili božično vzdušje, ki vlada tam. Na tak način so bili primorski Slovenci — iz italijanske in slovenske strani, saj radio Trst A pokriva precejšnjo površino republike Slovenije — povezani preko radijskih valov s celotnim narodom, predstavljenim po teh posameznih primerih na različnih delih sveta. Res lepa zamisel radia za božič, ki je, kar se cerkvenih praznikov tiče, najmočnejši vzbujevalec spominov in otožnosti.

Živa beseda je — pa naj se še tako čudno sliši — živa. Predstavlja osebo dosti bolj močno, kot če jo poznamo le po podpisu. Je nekaj vmesnega med osebno prisotnostjo in pismom ali člankom v časniku ali reviji.

Nekaj, kar ni bilo v načrtih nikogar (razen radia, seveda), nam je spet dvignilo zavest, da je pojem Slovenije v svetu za spoznanje manj utopičen in da smo našli nov način, po katerem lahko še bolj povežemo rojake s slovensko zemljo.

Pa naredimo še korak naprej in vdajmo se „utopičnemu sanjarjenju“: katerih možnosti še nismo izrabili? V ZDA je tudi slovenska radijska postaja; morda se enkrat odgovorni obeh postaj zmenijo, da bodo oddajali kdaj skupni program, ki ga lahko poslušajo tako na Primor-

Doma vre!

Debata po časopisih in raznih stankih o pokolu domobrancev in drugih komunističnih poveljnih zločinih se nadaljuje; nekateri stoji na starem, varnem in ortodoksnem stališču, drugi pa se skušajo resno in pogumno soočiti z resnico.

Naj navedemo nekaj izjav:

Delo, 15. decembra 1984

**Tiskovni svet,
Socialistična zveza
delovnega ljudstva**

„Čveto Novak je v imenu borbevske organizacije predlagal posebno razpravo o nesprejemljivih prispevkih (omenil je Knjižne liste Dela), ki odpirajo vprašanja o tem, če je bil slovenski narod subjekt ali objekt v narodnoosvobodilni vojni ali o „žrtvah bratomorne vojne“, kot je dejal. Olga Vipotnik je menila, da na straneh sredstev javnega obveščanja ne bi smeli puščati prostora za tiste ljudi, ki bi radi rušili dosežke in vrednote samoupravne družbe, narodnoosvobodilne vojne, ali pa bi radi časopisne strani spremenili v obrekovalnice tistih ljudi, ki s svojo polno angažiranostjo dajejo zgled drugim...“

Dnevnik, 15. decembra.

Zoran Polič

„Res je, da se lahko ali celo moramo vprašati, ali so imeli partizani pravico, da se za svoje padle, za najboljše tovariše, za brate, očete

in požgane domove ob koncu vojne maščujejo na način, ki ni v skladu z moralnimi in civilizacijskimi načeli...“

Delo, 20. decembra.

Božidar Lakota

NOVA RAZSEZNOST POLEMIKE

„Mar nismo sami ustvarili mita, da je z žrtvami... NOB odprta tista edinstvena stran zgodovine, ki jo je slovenstvo stoletja pričakovalo. Mar nismo obenem s tem mitom ustvarjali tudi psihoze o notranjih in zunanjih sovražnikih, ki nam hočejo te svetle mitske predstave porušiti. In kaj naj se dogaja potem, ko začno nekakšne doslej neznane prikazni in strahovi podzavesti metati dolge sence na luč mitskega izročila...“

Če se kultura nekoč ni smela spraševati o nečloveškosti stalinizma, o metodah lomljenja osebnosti na Golem otoku, o nedolžnih žrtvah dachauskega procesa, o množični, svobodoljubne in humanistične države nevredni poveljni eksekuciji v Kočevskem Rogu, se mora... spraševati danes, tako o tem, o čemer se ni smela, kot o tem, zakaj se ni smela.

Morali pa bi se tudi vprašali, zakaj smo to tedaj dopustili, zakaj smo vse doslej molčali o tem, kako je lahko do tega prišlo in kako to, da je lahko peščica stalinistično izurjenih uslužbencev manipulirala z drugimi...“

Jedra spet grozijo

Pred letom dni se je vsa slovenska skupnost uprla predlogom o „skupnih jedrih“. Res vsa: mi v tujini, Cerkev doma, literati in celo slovenska partija. Mislili smo, da je to dovolj, da bodo uvideli na odgovornih mestih, kako ne gre z jedri naprej.

A resnica je drugačna. Spet se zbirajo težki oblaki nad slovensko samobitnostjo. Pred kratkim se je zbrala v Beogradu „medrepubliška delovna skupina za jedra jezika in književnosti“, kakor je uradni naslov. Na tem sestanku so obravnavali tudi slovensko izhodišče za materni jezik (ki se absolutno loči od uradnega predloga). Člani komisije so ta predlog „sprejeli na znanje“, dejali, da ga je „vredno premisliti“, vendar pa ugotavljali, „da je prišel žal pozno“.

V nekaterih republikah so skupna programska jedra že vgradili v učne načrte, v nekaterih se bo to kmalu zgodilo. Povsod — razen v Sloveniji — gradijo osnovno šolo na bolj ali manj enoten učnem načrtu, ki zagovarja določena razmerja v zastopanosti književnikov iz raznih republik. Kaj to pomeni v preprostem jeziku? Samo to, da se v vsaki republici obravnavajo vsi književniki iz vseh republik, in sicer po številnem razmerju prebivalstva v

skem kot v območju ameriške postaje. In še: morda bo prišel tudi čas, ko se jima pridruži še radio Ljubljana... A takrat bi obžaloval, da ne bi mogli tega biti deležni v Argentini in drugod po svetu, kjer nimajo lastne oddaje.

„Lo cierto apenas son instantes, vivir de sueños es lo verdadero“, pravi argentinska pesem. Kljub temu stopimo a realna tla in pomislimo na velik korak, ki ga je storil tržaški radio pri povezovanju slovenskega naroda. Vsak naj po svojih močeh in v svojem delovnem okolju naredi kar more, pa bodo pojmi, kot sta utopija in nemogočnost izgubila precej svoje moči.

Gregor Batagelj

Jugoslaviji. To pomeni, da bi učenci v Sloveniji brali 85% del književnikov iz ostalih republik, slovenskih pa samo 15%! Gotovo je to najboljša pot k etatičnemu, centralističnemu in unifikatorskemu načrtu za ugonobitev slovenskega jezika in po njem narodnosti.

Člani skupine so se „seznanili“ s tem, da so samo v Sloveniji in na Kosovem v celoti odklonili ta predlog o jedrih. Ugotavljali so, „da je dogovarjanje o skupnem stalnem procesu in da bodo potrebna nadaljnja dogovarjanja in proučevanja...“

Tako torej! Če bodo na vrhu jugoslovanske partije odločili, da je slovenski predlog prišel „prepozno“ in da povsod drugje ta sistem „dobro“ deluje, ga bodo pač kratkoma ukazali. In kaj bo potem naredila slovenska partija? Se bo pokorila?

Slovenski PEN Klub protestira

Julija lani je bil obsojen dr. Šešelj v Sarajevu zaradi kontrarevolucionarnega delovanja na 8 let ječe, dejansko samo zaradi svojega mišljenja in izjav med štirimiro očmi.

Ta proces je dvignil veliko prahu tako doma kot v svetu. Sedaj smo zvedeli, da je tudi slovenski center PEN kluba, mednarodne zveze kulturnikov, protestiral z objavo v raznih časnikih, med njimi tudi v Delu 28. novembra lani. Med drugim pravi, da sankcije, „kakršne je doživel dr. Šešelj, mečejo sence na vsebino jugoslovanske demokracije“.

Tudi mi smo istega mnenja. Diktatura ne mara, da kdo misli drugače kot je dovoljeno. Malo pozno se je slovenski PEN klub spomnil in upal stopiti na plan.

Naj povemo še to: dr. Šešelju je bila znižana kazen na štiri leta zapora zaradi sovražne propagande. (Pa kot pravi v protestu Pen-kluba, Šešelj svojih misli ni niti razširil niti vsiljeval.) Torej je bil obsojen ravno tako kot prej zaradi lažne obtožbe!

Med nas je usekalo...

Ob 40-letnici našega begunstva

Prav v času, ko je kralj odstavil Subašića in hotel zaobrtni smer k Mihajloviču, je Narodni odbor sprejel prehod domobranstva v „kraljevo vojno v domovini“, da bo tako prišlo v celoti pod Mihajlovičevo poveljstvo in morebitno kraljevo zaščito.

Naj tu mimogrede omenim osebni spomin: ta prehod sta tiste dni sprevaljala 25. jan. poveljnik domobranstva polkovnik Krener in major Bitenec, v naši hiši, Zarnikova 17, ko sem jaz bdel v predsobi in je kapetan Držar v veži stal na straži z brzostrelko.

Na dan kapitulacije kralja — 30. I. — pa je bila ponovitev domobranske prisega, kakor je zanjo dal povelje general Roesener in je stavek „in proti njegovim zaveznikom“ dodal general Rupnik, kakor je priznal na procesu. Obenem je priznal, da je mislil pod tem „Angloamerikance“. Verjetno je ta zadnji stavek partizanska dodaja. (Ob tej priliki navaja Proces, da je dovoljenje za prisego dal tudi — Mihajlovič, toda s pripombo, naj prisegajo, da „bodo izvrševali svoje naloge in prešli v ilegalo, kadar bo to potrebno“).

Gotovo pa je, da so komunistični diplomati to prisego tolmačili svetu v partizanskem smislu kot naperjeno proti zahodnim zaveznikom in za Hit-

lerjevo Nemčijo, kar je v resnici moralo in lahko vplivalo usodno za naš položaja.

Vse do marca 1945 je bilo vprašanje zakonite vlade nerešeno. Nihče drug kot M. Pijade piše: „Sele v marcu je bila odpravljena anomalija, da ima neka država dve vladi, eno doma in eno v inozemstvu, obe priznani in obe nepriznani.“ Doda pa: „Znano je, da se je kralj Peter zelo trudil, da bi onemogočil sporazum. Tedaj je bil to poslednji velik poizkus monarhije, da bi preprečila razvoj naše države na podlagi demokratičnih pridobitev osvobodilne vojne“ (Govori in članki, str. 43).

Vse dotlej je bilo upanje, da bo kralj zavrl popolno sovjetizacijo Jugoslavije. In Narodni odbor je imel svoj smisel, pripeljati — kot je bilo videti — še pravičen čas slovensko domobranstvo iz sklopa nemškega vazalstva na stran Mihajloviča, se pravi „upornega“ kralja in po njem pod oznako tistih 50%, s katero bi mogla — v smislu Curchillovega pisma Rooseveltu — „simpatizirati AA“. Gotovo pa ni imela nobenega smisla — druga (kakor ne prva) domobranska prisega...

(dr. Tine Debeljak, „Zapiski ob robu“, ZSS 1967, str. 105)

POLITIČNE JETNIŠNICE V JUGOSLAVIJI

Po seznamu dokumenta o pravicah človeka, ki ga je letos v oktobru mesecu izdala IGFM (Internationale Gesellschaft für Menschenrechte — Mednarodna komisija za pravice človeka), se nahaja v Jugoslaviji 16 jetnišnic in dve jetniški bolnici. Seznam so zbrali na podlagi poročil Amnesty International: Jugoslavija, Prisoners of Conscience, London 1982; Amnesty International: Updated List of Yugoslav Authorities, 22. maja 1984, London; ter zagrebškega dnevnika „Vjesnik“ in revije „Nova Hrvatska“, ki izhaja v Londonu.

Jetnišnice se nahajajo: v Sloveniji v kraju Dob, v drugih republikah Jugoslavije pa v krajih Stara Gradiška, Lepoglava, Goli otok, Slavenska Požeja, Zenica, Foča, Lip-ljan, Istok, Zabela, Niš, Padinska Skela, Beograd, Spuz, Idrižovo, Sremska Mitroviča, jetniški bolnici se pa nahajata v Beogradu in Zagrebu.

RAZMERE V JUGOSLOVANSKIH POLITIČNIH JETNIŠNICAH

Ustanova IGFM je v oktobru 1984 v svoji drugi izdaji „Dokumenta o pravicah človeka v Jugoslaviji“ ob-sodila razmere, ki vladajo v jugoslovanskih političnih jetnišnicah.

Po ustavi so v jetnišnicah zdravstvene razmere sicer urejene, a v poslopih s političnimi priporniki teh predpisov ne spoštujejo. Tu morajo jetniki prisilno delati, tega dela ne smejo prekiniti, še manj pa odkloniti. Politični ujetniki veljajo za pripornike drugega razreda in so lahko ozmerjani tako od jetničarjev kakor tudi od ostalih navadnih pripornikov. Često jih pretepajo in tudi smrtno ogrožajo, pritožiti se pa ne morejo nikjer. Tudi nimajo pravice do občasnega izhoda.

Po poročilih IGFM je zdravstvena oskrba izredno slaba in je političnemu ujetniku dovoljena le v primeru, če je v smrtni nevarnosti, včasih pa še takrat ne — kakor se je dogodilo Dumančiču iz Zagreba.

V javnosti te razmere niso znane, še manj pa v inozemstvu. Prav tako ni znano dejstvo, da živijo zdravi in bolni skupaj v istem prostoru, da so higijenske naprave izredno prekarne in da so jetniki izpostavljeni vsem mogočim šikanam.

Tako na pr. smatrajo Lepoglavo kot jetnišnico, kjer so razmere še

nekako znosne, medtem ko se ječe v Star! Gradiški ustraši tako jetnik, kakor tudi njegovi sorodniki. Poslopje kot tako že razpada, poleg tega pa je osobje 90% srbskega porekla, ki iz svojega že prirojenega sovrašstva do Hrvatov le-te v vseh ozirih slabo oskrbuje. Znano je, da v Star! Gradiški ujetnike pretepajo in da v tej jetnišnici sploh ni varnostnih naprav. Zato je mnogo nesreč, bodisi pri delu ali ob navadnem bivanju.

Goli otok leži v Jadranskem morju. Ta jetnišnica se v vseh ozirih lahko meri z ječami v Star! Gradiški, mnogokrat jo pa celo prekaša v takšni meri, da je ne zapusti praktično noben ujetnik zdrav.

Leži blizu turističnega centra, otoka Raba, a obiskovalci tega lepega kraja ne slutijo, kakšne tragedije se dogajajo v njihovi bližini. Goli otok do leta 1946 ni bil obljuden, tisto leto pa so ga komunistični oblastniki napolnili s političnimi priporniki. Ti morajo delati v kamnolomih in to brez vsakršnih zdravstvenih naprav. Delajo do 10 ur dnevno in mnogi zbolijo zaradi zaužitega prahu.

V „Dokumentu za pravice človeka v Jugoslaviji“ poziva IGFM vse svobodne narode, da naj se zavzamejo za politične ujetnike v Jugoslaviji, pa tudi za vse, katere sedanje jugoslovanske oblasti preganjajo zaradi njihovega verskega ali etničnega mišljenja. Po mnenju IGFM Jugoslovani nimajo pravice do lastnih in privatnih informativnih sredstev in so kaznovani že na podlagi ustno izrečenega političnega mišljenja ali pa samo kritiziranja gospodarsko-političnega stanja v državi. Za te „prestopke“ veljajo kazni od deset do petnajst let zapore.

P. D.

Popravek

V uradnem obvestilu Narodnega odbora za Slovenijo v prejšnji številki Svobodne Slovenije mora v četrti vrsti izpasti beseda za; tako da sledi, da je bil določen za člana Narodnega odbora g. Peter Markeš iz Toronta, podnačelnik SLS za Kanada.

Prosimo, da oprostite to neljubo pomoto.
Uredništvo Svobodne Slovenije.

Kri naših mučencev

Med nami v Argentini se je mudil nekaj dni gost iz Severne Amerike, župnik Jože Mavsar. Poznal sem njegovo zgodbo vsaj deloma, in bi jo rad posredoval mlajšim bralcem, zato sem ga poklical in se zmenil za pogovor, ki sem ga zaradi pomanjkanja časa opravil med njegovim obiskom pri prijateljih.

Tragična zgodba vaše družine med revolucijo je starejšim poznana; vseeno pa ji jo še enkrat povejte, da jo mlajši, bližji iz ust neposredno prizadete: Moja oče, župan v št. Rupertu na Dolenjskem, ni mogel sodelovati v OF, ker je bil prepričan katoličan in prijatelj župnika Nachtigala, ki so ga komunisti tudi pozneje umorili. Zato je OF zagrozila očetu, da ga bodo ubili. Res so nekoč prišli in vso hišo izropali — prvo svarilo. Dva dni po božiču 1942 so grožnjo izpolnili. Mi smo hodili spat v grad Dob, da bi bili bolj varni. Tisto noč so partizani grad zažgali; ker ni bilo upanja na rešitev, smo se člani družine zmenili, da poskačemo skozi okno na prosto, čeprav v roke partizanom. Le brat Vilko in jaz sva ušla, druge: očeta, mamo, brate in sestre, (Cirila, Darka, Mici, Stanka in Petra) so zajeli, pobili in morda še žive pometali v ogenj. Tako je bilo pobitih — kot ujetnikov — 7 članov. Nekaj mesecev za tem je v borbi padel brat Dolfi kot vaški stražar. Brata Vilka je kmalu nato iz zasede ustrelil terencec. Pavel je bil tedaj v italijanskem ujetništvu, a je bil pozneje vrnjen iz Vetrinja in doma ubit.

Tako sva ostala sama s Francijem.

Kam je nato peljala vaša pot?

Bil sem dve leti pred posvetitvijo. Zame je bila to težka odločitev. Stari oče mi je prigovarjal, naj pustim semenišče, da bom vodil zapuščeno kmetijo. Hvala Bogu, da sem ostal zvest božjemu klicu. Kako ste prišli v Združene države, kjer ste sedaj župnik?

Duhovniki dr. Gnidovec, dekan Milavec, Slapar, Žavbi, Jazbec in jaz, ki smo bili v taboriščih vedno skupaj, smo se odločili, da gremo v Španijo. Na predvečer odhoda sem dobil telegram od p. Zakrajška iz Lemonta: „Imam škofa za vas, lahko pridete!“ Moja druga najtežja odločitev! Po trezrenjem premiselku in nasvetih smo se pogovorili: „Se vedno je možnost, da prideš ti za nami v Španijo ali pa mi za tabo, če komu ne bo všeč tam, kjer je.“ Res so pozneje vsi razen Gnidovca in Milavca odšli za menoj v ZDA.

In kam ste prišli v ZDA, v katero škofijo?

Prišel sem v škofijo Helena, ki je glavno mesto Montane, gorate države

na severozahodu, „divjem zapadu“. Tam sem služboval vedno med Amerikanci, le tu pa tam sem skrbel tudi za malo Slovencev, ki poznajo le troje slovenskih besed: klobasa, potica in slivovka.

Sedaj sem župnik v predmestju Helene, na fari sv. Cirila in Metoda. Zanimivo, da je bila ta fara pred leti skoraj izključno slovenska, pa nikoli ni imela ne slovenskega duhovnika ne bogoslužja. Zgradili pa so jo slovenski emigranti sami od sebe! Sedanji škof me je prosil naj bi vsaj enkrat imel župnijski slovenski duhovnik.

Na pobudo novega škofa imamo drugo nedeljo v juliju napol slovensko žegnanje. Škof prebere berila v slovenščini in naš pevski zbor zapoje vsaj nekaj naših pesmi. Sicer pa pride tedaj nekaj stotin Slovencev iz bližnje Kanade. Drugih Slovencev pa ni ravno v okolju.

Omenjate svojega škofa, ki zna slovensko?

Pred 8. leti je postal moj škof Elden F. Curtiss, ki je po materi Slovenec. Ta je navdušen Slovenec, čeprav ne zna besede slovensko. Že štirikrat me je prosil, da sem šel z njim v Slovenijo, na obisk k sorodnikom in slovenskim škofom, s katerimi sem mu pomagal navezati stike. Kot se to ne navadno sliši, je moj najboljši prijatelj.

In vaše delo na ameriški fari.

Moja fara zelo raste. Pred leti je imela 300 katoliških družin, čez deset let upamo na 1500 družin. Ravno ko sem odhajal v Argentino, se je farni odbor odločil, da bo zidal v fari novo cerkev (mojo že četrto). Drugače imam bolj malo stikov s Slovenci, razen ko spremljam svojega škofa v Slovenijo.

Kako gledate danes nazaj na tragedijo svoje družine?

Danes je moja želja, da bi skušali soditi zgodbo naših mučencev kot prvi kristjani. Priznajmo odkrito, da se je nad njimi zgodil zločin, obsod. mo zločin, a ljubimo zločince. Skušajmo jim iz srca odpustiti, ker le tako lahko upamo, da bo kri naših mučencev res postala seme novih kristjanov.

Po svojih močeh sem skušal iskreno odpustiti vsem, ki so zakrivali smrt moje družine, in bom prosil Boga, da bi se ti spreobrnil in tako srečali s svojimi žrtvami na drugem svetu.

Slišal sem, da ste se srečali s morilci vaše družine?

V sosednji vasi je živel vaščan Jerman, kateremu je moj oče izkazal veliko uslugo v bolezni, tako da je vedno govoril, da mu ne bo tega pozabil. Kot pravijo, je bil tudi on med tistimi, ki so mučili mojo družino na Dobu. Res

IZ ŽIVLJENJA IN DOGAJANJA V ARGENTINI

Počitnice so v polnem teku. Vendar so med njimi tudi nekateri sitni trenutki, kot na primer slabo vreme. In tega je na obali kar nekaj. Druge „sitne“ trenutke pa predstavlja nadomeščanje onih, ki si privoščijo vsakoletni zaslužni počitek in razvedrilo.

ALFONSIN V INDIJI (KOROMANDIJI?)

Nekaj takega si želijo predsednik in vsa potujoča ekipa najti na tem potovanju: vrniti se s polnimi rokami. Po eni strani sklepajo pogodbe na trgovski, tehnološki in kulturni ravni, po drugi pa iščejo ugodnega odmeva v svetu s podpisom poziva k atomski razorožitvi.

Prvi namen potovanja — pravijo — je zadovoljiv. Argentinsko poslanstvo je pripravilo študijo, v kateri napoveduje velike perspektive za povečanje trgovskega izmenjavanja v kratki dobi: presešlo naj bi 500 milijonov dolarjev. Pravijo, da je ta optimizem dobil temelje z licitacijo, po kateri dve veliki argentinski tvrdki dobavljata Indiji kovinske cevi in cement. Tudi so optimisti, da bi državna plinska tvrdka bila po klicana položiti plinovod iz Himalaje in napeljati plin v New Delhi. Številke so pokazale, da je postala Argentina tretja dobaviteljica Indije, takoj za ZSSR in Japonsko.

Drugi namen je bolj kočljiv, ker je praktično nemogoče vplivati na velesile; le moralno silo lahko uporabijo. V ponedeljek so končno podpisali „poziv iz New Delhi“, kjer zahtevajo atomsko razorožitev. V drugi fazi — Atene, četrtek, 31. januarja —, pa se bodo izjavili kako naj bi se dosegla razorožitev: s prenehanjem izdelave takega orožja, z eliminiranjem tega in s prepovedjo pošiljanja atomskih konic v vesolje, od koder naj bi ogroževale zemeljske objekte.

Vse to je zelo lepo, vendar — bosta velesili kaj bolj človečansko navdahnjeni pri pogovorih, ki jih imata

je on dobil po vojski naš rodni dom v posest. Ko sem bil v Sloveniji, sem ga šel z mojim škofom pozdravit in sem mu odpustil. In še drugo: Govoril sem s Tomincem, ki je ustrelil mojega brata Vilka, in mu tudi odpustil in sem mu tudi povedal, da molim zanj, da bi se spreobrnil. Zločina ne smemo pozabiti, a zločincem moramo odpustiti! Težka je ta naloga, a hoja za Kristusom jo zahteva.

Pogovarjal se je TDml.

v Ženevi? Nekaj takega je omenil poslanec Alsogaray, ko je pokritiziral potovanje: vplivati na dvogovor velesil ali pa na potrese in druge naravne nesreče, je isto.

KRIZI IN TEZAVE

Kljub poletju je stavkanje kar v modi. Po poštarjih, ki so — tako zaenkrat kaže — uredili svoje probleme in zdaj delijo zastarele novice in zakasnela voščila, so stavkali zdravniki državnih bolnic. Poseben odmev — pa ne zaradi važnosti — je imela stavka nogometašev. No, zaradi nje se predsedniku ni treba vrniti: nič prej...

Bolj zaskrbljujoča je napoved, da so meseca januarja produkti vsakodnevne uporabe porasli za okoli 24% v primeri z decemborskimi cenami. In to še daleč ni bilo v željah ekonomske ekipe.

K žalostnim novicam moramo dodati še potres v provinci Mendoza, ki je zahteval 6 smrtnih žrtev, 250 ranjencev in izgubo 8.000 hiš. Nov problem, ki ga nihče ni pričakoval.

Vladni namen „uskklajevana“ ali „konzertacije“ prihaja do otipljivih zaključkov. Šest predstavnikov delodajalcev in prav tolikšno število zastopnikov CGT naj bi že za mesec februar določilo minimalne plače in po konvencijah. Vlada naj bi si izgovorila le „streho“, to je mejo, čez katero plače ne bi smele segati. Vendar ne bo lahko delo, saj je peronistična gremialna skupina „62 Organizaciones“ proti temu, da bi CGT sodelovala pri vladnih acrtih.

ARGENTINSKI TITANIC

Si je kdo leta 1950 mislil, da se bo najmočnejše argentinsko gibanje borih deset let po smrti svojega voditelja potapljalo v atomizacijo? Na žalost se „reorganizacija peronizma“ spreminja v komedijo, kateri pa ni videti pravega konca. Ker zdaj je že težko vedeti kdo predstavlja večino v glavnem odboru, kdo vodi peroniste v provinci Buenos Aires: Hermilio Iglesias ali Raúl Peñafoza. Sodišče, ki mora razsoditi o veljavnosti, sklepčnosti in „legalnosti“ kongresov 1. februarja v glavnem mestu ali 2. februarja v Río Hondo v Santiagu del Estero, pa je salomonsko odločilo, naj oba kongresa ne spreminjata sedanje situacije („no innovar“). Upa sodnik, da bodo tako peronisti prisiljeni skupaj stopiti, se pogovoriti na skupnem kongresu? Bomo videli.

In še to: iz Madrida prihajajo vesti, da hoče ga Isabel Perón še

El viaje de Alfonsín

Siguiendo con la política de hacer conocer la realidad argentina al mundo y mejorar sus lazos con el mismo, el presidente Raúl Alfonsín visitó la India, donde mantuvo importantes reuniones con el gobierno hindú. En el transcurso de las mismas trazó las bases de un acercamiento comercial que significaría a la Argentina la apertura al mercado del sudeste asiático, teniendo al país visitado como base de lanzamiento de sus productos.

La segunda finalidad del viaje es el llamamiento — juntamente con otros cinco países — al desarme atómico mundial. En Nueva Delhi dió los primeros pasos, que culminarán en Atenas, Grecia, buscando desviar el presupuesto de las superpotencias hacia necesidades más urgentes, humanitarias y pacíficas.

naprej predsedovati peronističnemu gibanju.

Verjetno se bo nabralo precej novic o vsem tem v času tritedenskega odmora. Z vrnitvijo našega lista se bo pa vrnil tudi naš redni opazovalec argentinskega življenja in nam jasno komentiral razvoj dogodkov. Gregor Batagelj

MEDNARODNI TEDEN

SREDNJA AMERIKA, ki je zadnje čase preživela dobo relativnega miru, je znova zašla v slepo ulico, kjer je nasilje edino dejstvo. ZDA so dejansko prekinile pogajanje z Nikaragvo, kar pomeni obnovljeno oboroženo delovanje protisandinističnih formacij. Napetost raste v Kolumbiji, kjer ameriški državljani trumoma zapuščajo državo. V Salvadorju pa dejansko ni konkretnih sadov dialoga med vlado in gverilo. Obzorje je temno.

PAPEŽ JANEZ PAVEL II. je ob obisku Venezuele opomnil tamkajšnje škofe, da morajo uravnavati v pravo smer silnice, ki pačijo evangeljski nauk in iščejo prazno zemeljsko osvoboditev, po kateri ne pride dobro človeštvu. — Papež obiskuje — poleg Venezuele — še Peru, Ekvador in Trinidad-Tobago.

IRAN je obljubil dobavo petroleja Nikaragvi, ker se oni „tudi borijo proti ameriškem imperializmu in ker so prišli na oblast isto leto kot sandinisti“.

AMERIŠKA NASA je spet poslala v vesolje ladjo Discovery, to pot z nalogo, da postavi na krožno pot okoli Zemlje satelit, ki naj špionira sovjetske vojaške objekte in manevre. Zaradi tega so poročila o poteku vožnje in delovanju posadke pičla ter nič kaj točna.

Dr. Moris Nekrofilec

Res, da veliko potujem, a ker Buenos Aires ni ravno središče mednarodnih poti, je minilo od mojega zadnjega obiska dobrih sedem let in to je za potujočega časnikarja — kar lepa doba.

Prvo, kar storim ko pridem v nek kraj, je, da kupim časopis in si skušam ustvariti sliko o položaju. Tudi to pot nisem ravnal drugače.

Sedel sem v baru in listal po časopisih in revijah, ki jih izdajajo Slovenci na tem oddaljenem koščku zemeljske oble. Novice so bile take kot nekoč. Pozornost pa mi je vzbudil oglas, ki se je ponavljal v vseh listih.

Še pred leti so bile iste strani polne vabil za krožke, tečaje, igre veselice, plese, verske vaje in kolone, pa tudi oglasov za denarne naložbe ali trgovske usluge. Vsega tega ni bilo več. Vse je nadomeščal velik, črno obrobljen poziv. Nekako takole je bil sestavljen:

„Rojak, ki si utrujen, ker te je življenje strlo...“;

„Človek, ki iščeš miru, medtem ko se ti neizprosno izteka čas...“;

„Ne upiraj se usodi. Napor te le oddalja od končnega Smisla!“;

„Prepušči se toku — in naši dolgoletni praksi...“;

„Nihče ti ne bo z večjo obzirnostjo zaprl trudnih oči, nihče te ne bo zasnjal v mirnejši sen, nihče ti ne bo odvzel zadnje skrbi in odgovornosti bolj uspešno kakor tvoj vestni in izkušeni rojak — dr. Moris Nekrofilec, ki že dolga leta uspešno vodi med nami znani“

„Slovenski zavod za poslednjo pomoč.“

„Spokojen odhod in blag počitek, za-

gotavljata strokovno usposobljeno osebo in uspešna organizacija.“

„Cene zmerne.“

„Skupine izreden popust.“

Kar me je posebno iznenadilo, je bil prav zadnji stavek. Le kako naj originalni pogrebni zavod zagotovi izreden popust — skupinam!

Sklenil sem, da obiščem predstavnika tega velepodjetja, ki je v krajevni slovenski skupnosti očitno nadomestilo politično, kulturno in — gospodarsko dejavnost.

Telefonično sem prosil za sprejem. Prikipen glas izvežbane tajnice na drugem koncu telefonske linije mi ga je zagotovil in drugo jutro me je pozdravil izza elegantne pisalne mize sam predsednik SZZPM — dr. Moris Nekrofilec.

Predstavil sem se mu kot časnikar, ki ga zanima ne le podjetje, kateremu predseduje, marveč tudi on sam kot izreden primer slovenske podjetnosti na tujem.

Zadovoljno se je nasmehnil, se zleknil v globokem naslonjaču ter mi pokazal, da je sicer predsednik ter inspirator pomembne ustanove, a da se nima za podjetnika. „Okoliščine so me privedle do tega,“ je dejal, „da predsedujem ustanovi, katere področje daleč presega namene in cilje katerekoli trgovske družbe.“

Medtem nama je postavna tajnica postregla s črno kavo, prižgala sva cigareti in vprašal sem ga, če smem vključiti magnetofon. Dovolil mi je. Razgovor je potekal takole:

„Gospod doktor, kako ste prišli na to zamisel?“

„Stvar je preprosta. Dolgo sem se poglobljal v vede življenja. Vendar spoznal sem, da je življenje boj. Kdor ga sprejme, mora biti pripravljen tudi na možnost poraza. Tega pa jaz nisem pripravljeno sprejeti. Edini način, da človek ostane nepremagan, je, da plava s tokom. Že pred leti sem pričel preprečevati rojake, da se moramo podrediti nepremagljivi realnosti okoliščin. A čutil sem, da so vsa moja prizadevanja naležala na nerazumljiv odpor. Danes vem, da je bil začetni neuspeh posledica moje lastne nedoslednosti.“

Nekega zimskega večera pa sem se vprašal z vsvo odkritosrčnostjo: „Kaj je zadnja in neizpodbitna realnost?“ Odgovoril sem si z isto hladno doslednostjo: „Smrt“. Od tega trenutka naprej je bilo vse jasno. Ljudje so kmalu spoznali, da sem imel prav, ko sem jim predstavil realnost v tej luči, brez vsakega olepšavanja. „Kakršnokoli delovanje, ki ni posredno ali neposredno priprava na hitro, ceneno in mirno smrt — je nesmisel. Vprašam vas: čemu delati — če bomo umrli? Čemu ustvarjati, če nam ni bila dana nesmrtnost?“

Predno sem se zbral, da bi odgovoril na vprašanje, je zgovorni gospod že nadaljeval:

„Ljudi je treba postopoma pripraviti, da sprejmejo idejo o neizbežnosti smrti in nesmiselnosti življenja. Ko pa jo sprejmejo, si naravnost žele hitrega konca — brez bolečin. Brez bolečin! To je glavna želja večine. Namen moje ustanove je torej — pripraviti ljube rojake na neizbežno usodo in jim pomagati do srečnega konca.“

„Razujem. Vaš nauk pomeni potem-

takem tudi ukinitve vsega kulturnega in gospodarskega delovanja?“

„Ne tako naglo, spoštovani! Nismo pristaši revolucije. Le nujni ter neizbežni evoluciji hočemo ugledati pot. Zato pa še nismo nekulturni in tudi smisel za trgovsko iniciativo imamo. Tako na primer vzdržujemo z lastnimi sredstvi elitni, sicer tujerodni zbor, ki poje ob pogrebni slovesnostih in nastopa tudi na televiziji, kjer prepričujemo rojake o prednostih našega zavoda. Da podpiramo z oglasi slovenski tisk ste že sami opazili, a česar verjetno ne veste, je to, da razpolagamo z visoko kvaliteto igralsko družino, ki uspešno nastopa z izbranimi deli pesimističnih avtorjev. Ni dvoma, kulturnem delu posvečamo dokler je treba, primerno pažnjo.“

Še več, znanost nam bo nekoč hvaležna. Skrbno pazimo, da ostanejo osebni in skupinski arhivi spravljene in strokovno urejeni, v nalašč za to pripravljene železobetonskih zgradbah. To navda marsikoga še s posebnim mirom in hvaležno neodgovornostjo.“

„Omenili ste, gospod doktor, pogrebne slovesnosti. Kakšen je vaš odnos do Cerkve, ki si je nekoč lastila monopol nad obredi te vrste?“

„Kakor vedno, je treba tudi v tem primeru ločiti med reakcionarnimi ostanki preživelega dogmatizma pa med naprednim klerom, ki sprejema idejo o podrejenosti vsega živga in neživega železnim zakonom znanosti. Ti slednji pomagajo pri našem, rekel bi razsvetlenskem delu. Oni drugi seveda trmasto vztrajajo na postavki, da je življenje sveto in da ga je treba ohranjati tako v osebni kakor v občestvu. Toda njih stališče je nevzdržno. Mi razpolagamo z močnejšimi sredstvi, odlično propa-

gando in nujnostjo zgodovinskega razvoja.“

„Ste torej načelno nasprotnik življenja?“

„Življenje, dragi moj, je utopija! Sestavljeno je iz bežnih trenutkov. Trenutek življenja pa je nekaj, kar se ne da niti znanstveno dokazati, ne zmeriti, ne stehtati, niti statistično registrirati. Pozitivna znanost sicer življenje tolerira, a nič več. Mi pa gremo dalje. Prepričani smo, da je smrt večja realnost. Je znanstvena, statistična pa tudi definitivna rešitev nelogičnega slučaja, ki je — življenje.“

„Kako se vam je posrečilo to idejo popularizirati? Ljudje se navadno oklepajo življenja — rekel bi, skoraj nagonsko.“

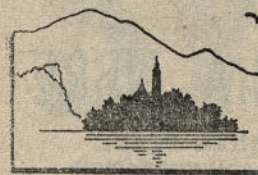
„Popolnoma pravilno. Ljudem je bilo treba najprej racionalno dokazati, da je vsak nagon ne le človeka nevreden, marveč da je tudi nekaj vsestransko zastarelega. Ljudje tako radi slede modi. Mi smo dosegli, da je danes med Slovenci bolj moderno umirati kakor živeti. Dovolj je bilo, da smo življenju vzeli smisel, pokazali na bestialni izvor nagona, pa je bilo logičnih razlogov za smrt več kot zadosti.“

„Kako ste vzeli življenju smisel, gospod Nekrofilec?“

„Z logiko, ki so jo učili že stari sofist. Pokazali smo, kako brezsmiselno je delati za vse, kar ni večno. Človeški napor bi bil upravičen le za neskončno visoke cilje. Pa smo brezupno majhni. Med nami in neskončnostjo ni nič in če je kaj, je relativno. Mir pozabe je edino absolutno vredno zadnjega napora.“

„V tej točki ste imeli gotovo težave s teologi katoliške Cerkve?“

„Komajda s katerimi! Napredni kler ni dogmatično vezan na nekatere sve-

NOVICE IZ SLOVENIJE

KOPER — Dvesto tisoč motornih koles so naredili leta 1984 v tovarni Tomos in dosegli največjo produkcijo v svoji tridesetletni zgodovini. Skoraj polovica proizvodnje gre v izvoz.

LJUBLJANA — Slovenski oktet je gostoval v Franciji kratkih sedem dni, kjer je imel sedem nastopov in dve radijski snemanji. Predvsem je skušal predstaviti Jakoba Gallusa. Pel je med drugim v cerkvi St. Germain Lauxerois, v mestu L'Isle sur Sorgue, La Rochelle, za Slovence pa v Montreuil-u.

ČRNOMELJ — Nov tip traktorja (gozdni zglobnik GV-50) je začela izdelovati Belt in z njim nadomestiti kanadske traktorje. Istočasno so pa predstavili traktor tvrdke štore z oznako „1104“ z močjo 81 KW, šestcilindrskim diesel motorjem (5.800 kub. cm.), sinhroniziranim menjalnikom („caja de cambios“) z 12. prestavami in 3. vzvratnimi, pogon na štiri kolesa in s pomočjo hidravlike lahko dvigne 3.500 kg. Vse to ga uposablja za vsakovrstno delo na polju in celo v gozdu.

DOMŽALE — Slovenske barve za sovjetske avtomobile bo poslala Helios in sicer več kot 2.500 ton barv in lakov. Z njimi bi pobarvali modele „lada, moskvič in zaporožec“. Z njimi bi iztržili 6 milijonov „kovrtibilnih dolarjev“.

PLANICA — Snega ni (za)dosti, vendar so si sredi decembra organizatorji dali toliko dela, da so le zmogli organizirati tekmovalno šestih alpskih držav v nordijski kombinaciji in skokih za mladince. Takrat mraz še ni tako pritisnil, kot kasneje po Evropi, a snega niso imeli. In Planica je — po sili razmer — sprejela tudi prošnjo organizatorjev iz Reit in Winkla (ZRN), da postane sedež prve tekme za svetovni pokal v nordijski kombinaciji, ker tam sploh niso imeli snega.

MARIBOR — Del starega mariborskega obzidja in ostanke stražnega stolpa v SZ delu obzidja so odkrili na prostoru med Gregorčičevo. Slovensko in Strossmayerjevo ulico. Izkopanine so v dobrem stanju. Tu bodo začeli graditi nova stanovanja.

LJUBLJANA — Peti otrok iz epruvete se je rodil sredi decembra. Za naslednje dneve so pričakovali še eno rojstvo, v začetku leta pa še dve.

LJUBLJANA — Dimnikarjev ni zadosti, ker so cene za njih delo nizke. Redno delajo v skupnih stanovanjih in delovnih organizacijah, zasebne hiše pa so izven načrtov. Prej je bila cena či-

ščenja 35 din, zdaj pa je odvisna od velikosti kurilne naprave ali dolžine in premera dimne tuljave, pa je še zmeraj nizka v primerjavi z drugimi tarifami. In zato je dimnikarjev vedno manj.

MURSKA SOBOTA — Reja prašičev in govedu v Pomurju bo precej padla, kot pravijo zastopniki kmetijskih organizacij. Oni naj bi zagotavljali 90% živine največjim porabniškim središčem. Za kilogram žive teže dobijo 134 dinarjev, v resnici jih pa — po njihovem računanju — stane 250 din. Zato napovedujejo 30% zmanjšanje prireje. (En USA dolar=202,4 din).

RUŠE — Iz prahu delajo cement. V tovarni dušika se dnevno nabere 35 ton prahu v čistilnih napravah zraka. Prej so prah odlagali, zdaj ga pa uporabljajo pri gradnjah. Strešnikom dodajo 5% tega prahu, pa postanejo boljše akustični izolatorji; prav tako je njihova prepustnost manjša za 10%. Na leto uporabijo 1000—2000 ton, polovico preostalega pa prodajo v Avstrijo.

NOVA GORICA — Soča in Vipava sta preveč umazani. Soča je modrozelela in le do Kobarida, kjer jo umaze izliv Idrije. Še slabše je od Anhovega naprej. Vipava je čista le pri izviru. Potok Korn je pa praktično „mrtev“. Rešitev bi bile čistilne naprave, za katere primanjkuje denarja. Ker ne spadajo med gospodarske naložbe, se zanje ne dobi posojil.

LJUBLJANA — Jakob Gallus in njegov čas je naslov simpozija, ki bo v oktobru letošnjega leta v sklopu Evropskega leta glasbe 1985. Za to priložnost izdajajo knjižne zbirke njegovih del, plošče in pripravljajo koncerte. K temu so dodali še izdajo knjige Orgle na Slovenskem, ki bi izšla — če bo evropsko sofinanciranje potrjeno — v slovensčini, nemščini in angleščini. Predstavila bo sto slovenskih orgel s 300 barvnimi fotografijami. Uredila sta jo Edo Škulj in Milko Bizjak.

LJUBLJANA — Big Band RTV Ljubljana vzbuja veliko zanimanje. To je sklepati po napolnjeni veliki dvorani Cankarjevega doma. Pihala in trobila so tehnično brezhibna, celotni večer pa je bil — kot pravi kritik — eden najboljših orkestrskih nastopov. Izvajali so predvsem domača dela Jožeta Privška (dirigenta), in Janeza Gregorca. Kot pevka je sodelovala Joan Faulkner.

UMRLI SO od 14. do 21. decembra:
LJUBLJANA — Vajuka Seršen;

topisemske trditve, ki so po vsej verjetnosti posledica napak v prevajanju in prepisovanju tekstov v zgodnji dobi krščanstva. Pastoralna praksa jim je dokazala, da je koristno, če pomagajo čim več vernikom čim hitreje v srečno večnost. Za osebna spreobračanja ni časa! Čim več in čim hitreje postaja splošno sprejeto pravilo. Princip uspešnosti dela čudeže tudi v Cerkvi!

Dr. Nekrofilec se je malo oddahnil od napete razlage pa si zastavil, zamisljen, vprašanje:

„Sicer pa, kdo more zanikati, da ni smrt bistveni del stvarstva?“

„Kot laik se lahko motim, a zdi se mi, da smo se včasih učili, da je smrt posledica greha — in ne Stvarnikove volje...“ sem po spoštljivem molku spet segel v pogovor.

„Greh? Dobro da ste omenili ta zastarel pojem. Mi o njem skoraj ne slišimo več. Greh je — jasno — posledica življenja. Ste že kdaj slišali, da bi mrlič grešil? Smrt je torej — nasprotje greha — ergo, stanje popolnosti.“

„Resnično originalno, gospod doktor! Ampak, ali niste pozabili na svobodno voljo?“

„Svobodno voljo, pravite? Le kdo je svoboden? Noben človek ne more trditi, da je svoboden, dokler se ne osvobodi strasti po življenju. Nismo svobodni — ne biološko, ne socialno, ne zgodovinsko, ne gospodarsko, ne čustveno! Čustveno še posebno nismo svobodni, kar je en dokaz več, da čustva uničujejo človeštvo s tem, da ga oklepajo. Z golim razumom pa pridemo do hladnega in jasnega spoznanja, da je edina svoboda močnja v obliki svobodne smrti. Kdor označva svobodo, pa se oklepa življenja, je hinavec ali bedak.“

„Ali se vi ne oklepate življenja, spoštovani?“

„Nikakor! Sprejemam nase težo nesvobode in breme življenja, ker čutim, da imam važno poslanstvo. Samo zato jemljem na svoje rame usodo eksistence.“

„Občudujem vašo velikodušnost. A dovolite mi vprašanje, ki mi je dalj časa sili na jezik. Kako ste dosegli, da se slovenske organizacije, ki jih je bilo včasih precej, niso od vsega početka uprle vašemu delovanju?“

„Organizacije ne morejo biti dolgo ne boljše ne slabše od ljudi, ki jih sestavljajo. Organizacije so same po sebi moralno nevtralne ustanove, dragi gospod časnikar. Prav kakor tisk. Dokler so — tako tisk kakor organizacije navduševali člani oziroma bravec za odgovorno delo v skladu z velikimi vrednotami in vzbujali v njih čut za življenje, — so nas resnično ovirali pri širjenju nauka o Velikem Počitku. Komaj pa se nam je posrečilo, da smo vzeli vašim kolegom časnikarjem in voditeljem organizacij smisel za posredovanje kulturnega, verskega in političnega življenja, so se njihove ustanove spremeni- le iz branikov življenja v centre nagle in planificirane smrti.“

„Odtod torej vaš popust za skupinske pogrebe!“

„Pogrebe? V našem zavodu raje uporabljamo izraze kakor „integriranje s prasnovo“ ali „naravni proces definitivnega pokoja“, ker gre v bistvu za postopek, ki ga opažamo vsak dan v naravi.“

„Ali imate kake primere kolektivne evtanazije, gospod doktor?“

„O, seveda, čeprav še ne toliko, kolikor bi želeli. Vendar ne uporabljamo radi izraza „evtanazija“. Govorimo raje

SLOVENCI v ARGENTINI

Osebnostne novice

Poroka: V petek 26. januarja sta se poročila v cerkvi Ntra. Sra. de Luján Rihard Vintar in Emilija Gričar. Priči sta bila nevestin oče Janez Gričar in ženinova mati ga. Fani Vintar roj. Dolčič. Poročil ju je dr. Jure Rode. Čestitam!

Smrt: Na počitnikovanju v Bariločah je nenadoma umrl, zadet od srčne kapi Viktor Berlot. Naj počiva v miru!

Terezija Škof roj. Zdešar; Žarko Gvozdenovič 82; Franc Mihelič; Jakob Mojškerc; Terezija Kokalj roj. Zelnikar; Ivana Oražem roj. Narat; Mirko Nardin; Terezija Bertonec (Vrhova Reka); Marija Rozman roj. Turk; Marija Kranjc roj. Mežnar; Alojzij Hribar; Herbert Gagel; Heda Uršič 90; Jože Novak; Marija Mlakar roj. Zaletel; Jože Jovan; Milan Premk; Marija Novak roj. Hočevar; Emil Tihej; Jože Dekanič; Bojan Ostanek; Jože Plevnik; Martin Romih, 82; Alojz Petek; Maks Trtnik; Maks Adamič; Marjanca Urek roj. Pauli; Roža Knafelje roj. Meglič, 97; Vinko Suhadole; Gabrijela Pirjevec roj. Rupret; Štefanija Lesjak; Kristina Pervanje; Milica Mlinšek roj. Srebotnik, 59.

RAZNI KRAJI — Albina Mlakar, 68, Vnanje Gorice; Afra Gruntar roj. Keil, Maribor; Jože Bratuša, 51, Kreutzlingen, Švica; Marija Švajcar roj. Vrečar, Vojnik; Blaž Jeglič Tržič; Ana Brudar roj. Jančar, Kranj; Viktor Peškošak, Žalec; Stojana Pungartnik roj. Poljšak, Lukovica; Rozalija Jankovič roj. Draksler, Okstaničevica na Krki; Marjan Urbančič, Pivka; Ciril Rus, Log pri Brezovici; Franc Kralj, Medvode; Jože Grm, Zador; Franc Janžekovič (Martinkov), 85, Nova vas; Berta Štraus roj. Bantan 80, Hrastnik; mgr. ph. Vera Houška roj. Čibej, Maribor; Zoro Križmančič, 61, Koper; Jože Sotlar, Trbovlje; Ivan Pobljšaj, Podkum; Franc Kumer, Podkraj; Nežka Maringig, Dobrič; Franc Berčan, Prežganje; Rudi Eberline, Prebold; Janez Kočar, 70, Radomlje; Ivanka Hren (Černetova), 83, Verd; Ivan Slapnik, Novo mesto; Bruno Milok, Piran; Živka Bračič roj. Flajšman; Franci Kastelic, Gaberje pri Stični; Miro Hegler, Kočevje; Anton Osošnik, Novo mesto; Bogdan Veljak, Šmihel; Anton Kolarič, Celje; Ivan Horjak, Koper; Vinko Gregorc, Kamnik; Miroslav Schöner, Trbovlje; Egon Štraus, Hrastnik; Bojan Potočar, Tržič; Ljudmila Birsa, Selce; Helena Us, Moravče; Marjan Plaskan, Maribor; Justina Andoljšek roj. Bidovec, Smolenja vas; Ivan Stančič, 92, Brezovica; Anton Zupančič, 72, Novo mesto; Rozalija Lotrič, Selce; Tončka Fegic roj. Henigman, Ribnica; Jurij Behek, 73, Dolnji Slaveči; Tinko Ružič, Metlika; Justin Kristan, Vače; Jurij Mihelič, Kočevje; Marija Koželj, Šmartno ob Paki; Ladislav Bebar, Trbovlje; Franc Papler, Lese; Jože Palčar (Kopinov a-ta), 94 Velika Račna pri Grosuplju; Franc Jelen, Kočevje; Mihael Škrinjcar, Trbovlje; Vika Kosce, Železniki; Jožef Žnidaršič, Tržič; Anton Suhadolnik (Grohcov), 77, Vrhnika; ing. Stanislav Kos, Podmelec; Karolina Skok (Ježeva), 90, Brestovica pri Povirju; Angelca Drešar, Rašica.

Nova diplomantka: Decembra 1984. je na Instituto „Cardenal Ferrari“ dokončala študije ter postala profesorica ročni del Rezka Novak. — Čestitam!

Córdoba

DOLORES

XXIII. POČITNIŠKA KOLONIJA ZEDINJENE SLOVENIJE

Kolonija šolskih otrok, ki jo vsako leto organizira društvo Zedinjena Slovenija, je srečno preživela dva tedna v Počitniškem domu dr. Rudolfa Hanželiča v Doloresu. Za tiste, ki so bili tam prvič, je bila lepa dogodivščina; za druge, ki so prišli že večkrat, pa pomeni utrditev doživetij in sklenjenih prijateljstev iz prejšnjih let. Ravno tu se letos kolonija lahko pohvali, da je bila najbolj „mednarodna“ od vseh dosedanjih: udeležili so se je otroci iz Velikega Buenos Airesa, Mendoze, Tucumana Bariloč in iz Misionesa, ki so nad 1000 km vsakebi. Spoznavanje in navezovanje stikov v tej dobi postane dober temelj za sklepanje prijateljstev, ki kasneje morejo ostati dokončna.

Življenje kolonije je enostavno. Z lepim vremenom je popoldne rezervirano za kopanje v reki Dolores. Če vreme ni primerno, pridejo na vrsto igre in ročna dela. Izleti v San Esteban, na Mástil in do Antene h Kristusu v La Cumbre, skali El Zapato in ogled mesta Capilla del Monte so že klasični. Letos je odpadel Uritorco, pa nekateri niso bili ravno potrjeni zaradi tega. Tako kot se vsakič skuša izboljšati življenje na koloniji, bo treba v bodoče poiskati novih izletnih točk, da spoznamo čim bolj okolje, v katerem poteče zanimivih štirinajst dni.

Da so otroci bolj zbudeno začeli dan, jih je jutranja telovadba zmgala. Čez dan pa so dali duška svojim športnim potrebam z igranjem nogometa, med dvema ognjema, softballa in odbojke. Zabavali so se z iskanjem zaklada, s petjem in plesom okoli kresa in z vsakovrstno aktivnostjo.

H koloniji spada tudi oblikovanje otrokovega značaja in utrjevanje vsega, kar se med letom nauči v slovenskih šolah. Jutranja maša s pridigo ga pripravi, da z božjo pomočjo preživlja skupno življenje. Voditelji mu pomagajo, da s petjem in popoldanskim tekmovanjem uporabi ta otok sredi kordobske samote za utrditev materinega jezika in izražanja. In priznati je treba, da se morajo kar potruditi, da jim uspe. Temu naporu se pridružijo nastopi za silvestrovo, Tri kralje in za zaključek, kjer so se letos posebno dobro odrezali otroci iz Mendoze.

Vsako leto se — kljub rutinarosti — zgodi kaj novega. Letos je vodstvo odločilo, da skupaj z odraslimi dočakajo novo leto tudi otroci, kar je bilo dolgoletno hrepenenje vseh otrok. Pri kozarcu brezalkoholne pijače in nekaj za pod zob so vsi (ničče ni bil zaspan!) voščili opolnoči srečno novo leto vsem, ki so z njimi in zaradi njih bili takrat na kordobskih planinah. — Druga novost je bilo kopanje v bazenu v Los Cocos. Po prizadevanju dveh voditeljev je sam župan odredil, da otroci plačajo le polovico vstopnino in tako preživijo drugačno popoldne v svetlomodri mrzli studenčnici. — Pisanje dnevnika kolonije je bila tretja novost. Skupina štirih otrok je izmenoma popisovala dogodke dneva, kar je potem bilo prebrano vsak dan pred večerjo. Dopolnilo k temu je bila oglasna deska, kjer so bile objavljene vsakodnevne „službe“, rezultati tekmovanj, splošne novice s kolonije in še kak humorističen lepak.

Štirinajst dni je hitro poteklo, pa so se vseeno rade volje vrnili domov k svojim družinam, ki so jih v petek, 11. januarja željno pričakovale na železniški postaji v Retiro in jih odpeljale domov, da jim povedo kako so se imele, ker zaradi poštnih stavke ni dospelo nobeno pismo. Tudi to je bilo nekaj posebnega, pa ne preveč razveseljivega v življenju letošnje kolonije.

PoK

Marijana Šušteršič

Slovinci proti Turkom

Bojni krik... Kri se pretaka vsepovsod. Jok matere in žene, otrok plak. Od Bizanca naprej samo smrt in trpljenje. Vsa Evropa se tresne rred njimi. S koščeni prsti smrt stiska in stiska narode. Kdaj bo konec te morije?

Narod je trden. Narod je močan. Brani se, kot se le more. Majhen narod slovenski. Majhen, toda ne nobeljen. Mogočni kmet in vaščan dviga obzidje pred cerkvijo. Notri so žene in otroci sami. Tam okoli vasi koplje jarek: divjaki nam ne bodo prišli do živga. Toda to ni zadosti, zadosti braniti le svoje vasi, treba je braniti tudi narod, treba ga je ohraniti. Kako obvestiti druge, naslednje vasi? Seveda. Kako ne! Kresovi. Že otrok ve, kaj pomeni kres na hribu. Turek se bliža. Večni strah otrok in žena. Odvedejo jih v suženjstvo. Nikoli več ne bodo videli domačega kraja in domačih. Morda pa le, toda spremenjeni v janičarje. Najhujši je sovražni janičar. Brat pobija brata.

Toda vse to trpljenje ni dovolj, da uniči trden slovenski narod. Obstal je in ostal trden! (Nagrajena naloga v Srednješkem tečaju 1984.)

polnoma originalna. Kar pa me preseneča, je dosledna izvedba nekaterih, že prej znanih principov.“

„Nikdar si nisem domišljal, da bi bil originalen. Sem pa kot Slovenec — dosleden pri izvajanju teorij, četudi so jih odkrili tuji filozofi.“

V besedah dr. Nekrofilec je bilo čutiti komaj prikrit ponos, ki ni izginil tudi potem, ko je skromno nadaljeval:

„Jaz teh idej nisem iznašel, a jih spravljam po svojih najboljših močeh med našim narodom v prakso.“

„Imate pri svojem delu kako osebno zadoščenje?“

„Imam. Vem, da ne morem biti poražen. Konec koncev bodo morali vsi priznati, da sem imel prav. Žel bi le doživeti praktičen dokaz o pravilnosti mojih izvornih metod. Gre seveda le za intelektualno ugodje, ki bi ga rad občutil. Vsi zagovorniki življenja — umrlo, to je njih poraz. Zame bo smrt — zmaga! A ker sem v bistvu skromen, sem pripravljen čakati...“

„Predno se poslovim, ali bi mi mogli svetovati, kako naj pridem v stik s kako slovensko skupino, ki ima na problem življenja in smrti drugačen, recimo še starinski pogled? Saj razumete, časnikar potrebuje različnih virov...“

„Nič lažjega, dragi gospod. Če želite, vas moj sofer popelje naravnost na sestanek, ki ga ima neko — meni sicer nasprotno — Gibanje za ohranjanje tradicij“ nedaleč od tu.“

„Ne bi hotel biti v nadlego...“

„Brez skrbi. Tja peljemo tudi avdiovizualne elemente in predavatelja, ki je član našega inštituta.“

„Ne razumem. Mar niste rekli, da gre za vam nasprotno gibanje?“

„Seveda. A so nas za predavanje

sami naprosili. Pravijo, da bi radi mojo teorijo objektivno presodili. Mi se vabila seveda ne branimo.

Sami boste spoznali te ljudi. Rečem vam, bližje so mi kakor si predstavljajo! Hočejo biti absolutno objektivni, pa ne vedo, da se to ni posrečilo še nobenemu živemu človeku. Mrste svojo lastno nepopolnost. Boje se strazne ljubezni in strastnega sovraštva. Blizu jim je hladna umirjenost, ki jih bo preko mlačnosti privedla k meni. Herojska krepost jim je enako daleč od globoke pokvarjenosti. Čednost ohranjajo, ne da bi se borili za svetost. Kmalu bodo spoznali, da vodi golo ohranjanje v ledenico smrti. Krik protesta se jim zdi surovost, vrisk navdušenja — nekultura. Ni so daleč od oboževanja večnega molka. Pravijo, da so pristaši življenja, pa potrebujejo dokazov za potrebo lastnega obstoja. Imajo se za pripadnike realizma, pa strmé le nad tem, kar je bilo in kar je, medtem ko malodušno dvomijo nad vsem, kar je skritega, kar bi lahko bilo in kar bo. Tudi zanje je mrlič v rakvi bolj resničen kakor otrok v trenutku spočetja.

Življenja se oklepajo iz tradicije. Vedno manj so odporni, polagoma postajajo moji otroci, čeprav me teoretično prezirajo.“

Ustavil sem magnetofon. Doktorju Morisu Nekrofilecu so na negovanem obrazu temno žarele oči in glas mu je postajal hripav. Poslovil sem se, ne da bi čakal soferja.

Naslednji dan sem odpotoval. Sem namreč goreč pristaš življenja ter verjamem, da se človek, kakor telesno, prav lahko okuži tudi moralno, če se dosledno ne drži nekaterih pravil — higijene.

Peter Tobija

SLOVENCİ na KOROŠKEM

DVOJEZIČNO ŠOLSTVO, INTERNA-CIONALNA IN NIKARAGVA.

„Skupna šola je ogrožena. Pridite na demonstracijo in zborovanje!“ S temi besedami je vabil nadstrankarski komite za obrambo dvojezičnega šolstva na Koroškem na manifestacijo, ki je bila 16. novembra v Celovecu.

Lepo število ljudi, okrog 3.000, se je udeležilo tega protesta. Ustavili so se pred vladno palačo, kjer je delegacija komiteja izročila zastopniku vlade resolucijo. Od tam pa so se napotili na sejmische, da bi prisostvovali kulturnemu programu. Tu pa so hoteli spraviti vse v isti koš: dvojezično šolstvo, solidarnost z Nikaragvo in komunistično internacionalo. Zato pa je ta kulturna prireditelj postal kamen spotike, kot smo že pisali.

Zelo zanimivi so odmevi ki se kažejo v naslednjih številkah Našega tednika med pismi bralcev. Nekaj jih deloma navajamo:

O NEKI ZLORABI

22. novembra je uredništvo NT zapelot: „... več kot enourni koncert Tržaškega partizanskega pevskega zbora je postal kam drugam... Ali nimamo svojih koroških ustvarjalcev, bolj primernih? Verjetno so se zmotili pri naslovu (nadstrankarski komite, naša op.) tudi sektaši avstrijske komunistične partije, ki so zlorabili protest za lastno partijsko stvar. Tako velikega števila navsezadnje ne moreš nagovoriti vsakič in če se priložnost ponudi, je tudi zloraba ustrezno sredstvo. ... Solidarnost z Nikaragvo. Seveda, a ne na tem mestu. Predvsem... hodimo solidarni s samim seboj in ne dajmo se kakor koli zlorabiti v neke partijske... namene. Preveč je na tehtnici.“

NADSTRANKARSTVO?

V isti številki NT piše študent Zdravko Smrtnik: „...Ko sem zasljal ime ‚Nikaragva‘, sem se začel spraševati, kako morejo organizatorji na prireditvi, na kateri se Slovenci borimo za več dvojezičnosti, govoriti o tem, naj podpisemo resolucijo za neodvisnost Nikaragve. ... In zaradi takega ‚nadstrankarskega‘ dejanja... je nekaj ljudi zapustilo dvorano, med njimi sem bil tudi jaz. Študijski kolega ... mi je rekel: ‚Zdelo se mi je, da je bila vsa stvar zelo levičarska, kajti kot nevtralen opazovalec dobi vtis, da so Koroški Slovenci sami komunisti.‘ Po vsem tem sem ga le težko prepričal, da ni tako.“

POGUMNI ŠTUDENTI

29. novembra so se oglasili študenti: 6. B. razred Slovenske gimnazije pravi jasno in kratko: „Večina dijakov ... je bila na demonstraciji, ki je potekala tako, da jo lahko samo pozdravimo, toda občutki ... so se spremenili v razočaranje. Po-

slušali smo namreč celouren koncert „ideološkega“ Tržaškega partizanskega zbora, čeravno premoremo sami dosti kvalitetnih zborov. Ni treba iskati problemov samo v Nikaragvi, ampak bi jih zaradi objektivnosti morali iskati tudi v Afganistanu...“

NARODNO IZDAJSTVO

18 dijakov 8. b. razreda Slovenske gimnazije pravi istotam brez ovinkov: „Demonstracija je bila izraz odločne življenjske volje slovenskega naroda na Koroškem... Toda kulturni spored je upravičeno vzbudil ogorčenje... Pod krinko nadstrankarstva je uspelo levičarskim ekstremistom pritegniti veliko množico ljudi v sejemsko dvorano. S komunistično obarvanim programom so odbili veliko udeležencev... Odločno obsojamo tiste, ki to težko borbo za obstoj slovenskega naroda izrabljajo za svoje ideološke namene, sejejo seme sovraštva med nami in tako prav zares opravljajo s svojim narodnim izdajstvom delo Koroškega Heimatdiensta...“ (Ali ni bilo tako tudi leta 1941 v Sloveniji? n. op. — podčrtali mi.)

DEMOKRACIJA IN ENOTNOST

Tomo Millonig, časnikar: „...Komunistični krogi so brez sramu izrabili priložnost in hoteli pokazati javnosti, kako so močni... Mislim sem, da se mi sanja, ko sem na primer slišal internacionalo, zapeto od tržaškega partizanskega zbora. S stegnjeno roko in pestjo so pokazali svojo ‚zrellost‘... Ne želim, da bi nas pri skupnem delu za naš narod kdo posiljeval s svojo ideologijo, posebno še, če se pred javnostjo izdaja ‚nadstrankarskega‘.“

OZKOSRČNOST IN SLEPOTA

Študent Franc Vavti: „Nadstrankarski krog in sodelovanje komunistov v ... komiteju ... nekatere se prav posebno moti... Dragi narodni voditelji in funkcionarji, ste še spali, ko so komunisti skupno s kladivarji in drugimi že razmišljali o tem, kako bi skovali nadstrankarsko organizacijo proti apartheidu v Avstriji. Torej o razdiranju ni ne duha ne sluha... Pomagajmo tej (Nikaragvi) mnogo krvi obsojeni državi, da se izmota iz gospodarskih težav. Samo tako bo lahko ohranila socialistično družbeno ureditev.“

DRUŠTVENI OGLASNIK

Vaja za Sneguljčico bo v soboto 16. februarja ob 9,30 uri na Pristavi. Vse igralce prosimo, da pridejo k vaji. Študijski dan za srednješolske profesorje in osnovnošolsko učiteljstvo bo 9. marca ob 9 uri dopoldne. Prosimo, da si vsi prizadeti rezervirate ta dan! Začetna šolska maša bo 10. marca ob 16 uri v slovenski cerkvi. Po sveti maši pravljčna igra Sneguljčica. Igra Prešernova šola, režira Miha Gaser.

V solidarnosti je moč! ...“ (Bo iz solidarnosti Nikaragva podprla Slovence na Koroškem pri boju za obstoj dvojezičnih šol? Kakšna zveza obstaja med enim in drugim dejstvom? — n. op.)

NEPOTREBNA POLEMIKA

V isti številki NT brani sam organizator („nadstrankarski“ komite) ta sporni kulturni program: „...Nadstrankarski komite (v njem sodelujejo poleg znanstvenikov ... še zastopniki Socialistične mladine, Komunistične stranke, Alternativne liste, slovenskih osrednjih organizacij in še drugi) ... nosi odgovornost za oboje (demonstracijo in kulturno prireditev), oboje je bilo povezano v celoto. Zaradi tega se ne strinjamo z naknadnimi poskusi, sicer pozitivno ovrednotiti demonstracijo, v isti sapi pa očrtni večerno kulturno prireditev... Neodgovorno je takšno ravnanje prav v trenutku, ko po vsej Avstriji in tudi v mednarodni javnosti raste razumevanje za pravice koroških Slovencev. Danes ničesar bolj ne potrebujemo, kakor enotnost v slovenskih in demokratičnih vrstah.“ (Sloga slogaštvo, edinost, solidarnost brez trezne svobodne presoje? Koristna buda? n. op.)

OB KOMUNIZMU

SE NE MORES ZGROZITI

NT, 13. decembra, Tone Sušnik: „...Nisem komunist, otroče pa je, če se pokrižam pred besedo komunizem ali celo komunistom... V Cankarjevem času so se križali ob besedi socialist in se pohujševali ob tem... Ob komunizmu se ne moreš zgroziti in analogno še postaviti kar kriminal, kri in kar je takih besed na k. O internacionali pa naslednje... Besedilo je nastalo l. 1871. ... To je torej več kot sto let stara pesem, poje se pač ob bolj udarnih trenutkih.“ ...

Priredila M. J.

Uredništvo SVOBODNE SLOVENE NIJE sporoča, da list zaradi počitnic v tiskarni ne bo izšel prve tri tedne v februarju. Naslednja številka Svobodne Slovenije bo izšla 28. februarja.

ZAVAROVANJE VSEH VRST

M. in H. LOBODA

Sarmiento 385 - 1. nadstr. - pls. 10
Buenos Aires - Tel. 312-2127
vsak dan od 11 do 18.30

Orkester

MAGNUM

9. februarja

bo igral na

Pustni veselici

v Slomškovem Domu

Pričetek ob 21. uri

OBVESTILA

SOBOTA, 9. februarja:

Pustna veselica v Slomškovem domu.

SOBOTA, 16. februarja:

Pustna veselica v Našem domu v San Justu.

NEDELJA, 17. februarja:

Pustna veselica v Našem domu v San Justu.

NEDELJA, 3. marca:

Tombola na Pristavi.

NEDELJA, 24. marca:

Tombola v Slov. domu v Carapachayu.

SLOVENCİ PO SVETU

Kanada

SLOVENSKA ŠOLA PRI BREZMADEŽNI

Sobotna šola pri slovenski župniji Marije Brezmadežne je začela s poukom v novem šolskem letu. V sedem razredov z 11 oddelki se je vpisalo 158 otrok. Ravnatelj šole je tudi v tekočem letu Gerhard Pikel.

ROMANJE V MIDLAND

Preteklo jesen sta, kot vsako leto, organizirali slovenski župniji v Torontu romanje v svetišče kanadskih mučenec v Midland. Romanje je vodil kanonik Melhior Golob iz Ljubljane. V dopoldanskih urah je bila pri slovenskem spomeniku žrtvam zadnje vojne žalna komemoracija, ki sta jo pripravili obe veji domobranske organizacije.

KOROŠKI VEČER

Ze nekaj let sem prirejajo Slovenci v Torontu „Koroški večer“ v pomoč delu Mohorjeve družbe in njenih ustanov. Prireditvi, ki je bila lanskega oktobra so poleg družabnosti dodali tudi kratek a učinkovit kulturni del: najprej sta Matjaž Radovan in Tanja Steinbacher deklamirala pesem Milke Hartmanove

Najlepši zaključek počitnic — obisk

TOMBOLE NA PRISTAVI

V NEDELJO 3. MARCA Vas vabi senčna

Pristava spet na lov za srečo.

Glavni dobitek: Barvni TV Dreaan 20"

JAVNI NOTAR
FRANCISCO RAUL
CASCANTE

Escribano Público

CANGALLO 1642 BUENOS AIRES
PRITL. PISARNA 2
Tel. 35-8827

Ljudsko štetje, nato je pa tercet — Dragica Podobnik, Blaž Potočnik in Božo Cerar — zapel Venček koroških narodnih pesmi. Petje je pripravil in spremljal pri klavirju prof. Jože Osana.

Marja Rodziewiczowna

H R A S T

(DEWJATIS)

„Najbrž! Saj smo že zavili na stransko cesto, ki je še v slabšem stanju kakor druge. Pozna se, da že dolgo ni imela gospodarja. Ta lepi kraj me spominja na našo farmo pred dvajsetimi leti. Prva tvoja skrb bi morale biti ceste...“

V tem trenutku sta se kočijaž in lakaj ozrla na gospodično, dvignila čepici in zaklicala:

„Pošwice!“

Irenka Orwidova je zardela od ginjenosti in se srečno nasmehnila. Rahel dih ji je odprl koralne ustnice, večerna sapica ji je razvila črne lase in v lepih, velikih očeh so se svetlikale zlate iskricice. Tresla se je po vsem telesu. Široka, velika vrata so bila prepletena z zelenjem in na dvorišču je bilo polno ljudi. V ospredju je stala služinčad v praznični obleki z Sawgardom na čelu, ki je pomnil še njenega deda. Ta verni oskrbnik pošwicekega veleposestva je držal na pozlačenem podstavku hleb pšeničnega kruha in sol.

Voz je obstal. Množica se je zamajala, nastal je zamolkel šum. Oči Orwidove so pokrile solze in v tem trenutku je prvič izgubila samozavest. Sawgard se je približal kočiji, odkril sivo glavo in se priklonil do tal.

Gospodična Irena se je poklonila in skočila na tla. Zadrega je bila še na njenem obrazu. Razgledala se je po

množici, ki jo je prav prisrčno pozdravljala v očetovem domu. Ni razumela njihovih govoric in ni mogla odgovoriti.

„Ne morem jim povedati, kako sem jim hvaležna, kako jim želim vse dobro...“ je zašepetala bolestno, ko je poslušala voščilo starega oskrbnika.

Nekdo je stopil k njej. Ozrla se je. Kakor bi Marko iz zemlje zrasel. Stal je z odkrito glavo in praznično oblečen; kakor bi bil izmed služinčadi, se je priklonil in pozdravil.

Olajšana je vzdihnila, ko je uzrla znanca; podala mu je roko in ga pritislila k sebi.

„Zahvalite se jim namesto mene! Prav prisrčno vas prosim za to. Recite jim, da ne pozabim nikdar na ta sprejem!“

Oglasil se je s svojim mogočnim glasom. Množica je poslušala in hrupoma vzklikala.

„Kaj pravijo?“ je vprašala.

„Prosijo vas, da bi za vedno ostali med njimi!“

„Ostanem, ostanem! Le povejte jim!“ Stari Sawgard je pristopil za korak in rekel:

„Gospod naš! Prosim, povejte gospodični, naj nas ljubi in nam vlada z dobroto!“

Marko je preložil te besede. Gospodična Irena je skozi solze gledala na starega služabnika, ga brez pomisleka

objela okoli vratu in ga gorko pritislila k sebi.

Stari je zgubil glavo. Podal je podstavek s kruhom Marku, sam pa se je vrgel k njenim nogam. Množica je navdušeno vzklikala ip se zgrnila okoli nje.

Red se je raztrgal. Nekje za množico se je oglasila domača godba, razlegel se je smeh in jok obenem. Božali so njene roke in jo hoteli odpeljati v dom, pa od utrjenosti na dolgi poti in od razburjenja so jo začele zapuščati moči. Ozrla se je k Marku za pomoč.

Ta je razumel. Rekel je množici nekaj besed in ta se je razdelila v dve vrsti; tako so ji dali pristop do verande. Segla je Marku pod ramo in oprta nanj je šla med obema vrstama.

Šele tedaj se je Marko spomnil na Marwita in ga iskal z očmi. Američan pa je pobežnil pred sprejemom. Njegovi živci so potrebovali pokoja, zato se je zatekel v hišo. Hotel je vstopiti, pa je na pragu naletel na gluhega Filemona, ki je oblečen v staro livrejo držal na krožniku sveženj ključev in svojo vlogo ključarja igral zelo resno. V ta grad, ki ga je varoval dvajset let, bo pustil grajsko hčer, prej pa nikogar.

„Odpri mi!“ mu je kriknil nekdo v uho.

„Gospod, ki je odhajal, je naročil: Odpri samo Orwidovcem!“ je rekel z ustmi brez zob in s trdnim odporom. Potem je še bolj poudaril:

„Czertwan je rekel tako! Vrata odpre gospodična dedinja in tuječ naj čaka!“

Marwitz je prekrizal roki na prsih in čakal. Oziral se je zvedavo na kmečke kroje, strežniške livreje, valovanje

množice na dvorišču in na mladi par, ki se je polagoma približeval vratom. Takšne rdečice in navdušenja ni še videl na njenem obrazu. Bila je mogočnejša in srečna.

„Želel bi da bi jo videl zdaj moj oče! Potem bi zares rad...“ je pomislil in se mirno nasmehnil.

Filemon je stopil nekaj korakov naprej. Nos mu je zardel, oči so se zaiskrile: dočakal je Orwidovec!

„To je stari sluga, ki je služil že vašemu dedu!“ je zašepetal Marko. „Storite mu veselje in odprite vrata z lastno roko!“

Vzela je ključe. Ključavnica je zaskripala in Marko je odprl vrata.

„Bog vam daj v starem očetovem domu blagoslov in srečo!“ je rekel in se poklonil.

„No, ali zdaj lahko vstopim, stari?“ je rekel Marwitz.

„Ves trud je zastoj! Mož je gluhi!“ je rekel Marko.

„Ti si tu, Clarke?“ je zaklicala Irena.

„Hvala Bogu, da si se spomnila tudi name!“

„Oprost, moj dragi! Tako sem razburjena in trudna! Gospod Czertwan, tako rada bi pogostila te ljudi.“

„Vedel sem! Imajo že pripravljeno jed in pijačo. Mislite, gospodična, le nase in na svoj počitek!“

„Ah, hvala vam tudi za to, da ste me rešili iz zadrege ob tem sprejemu. Mislila sem, da se razjočem pod vtisi tega nepričakovane dokaza spoštovanja in od nevolje, da sem tu popolnoma tuja.“

„Čemu se mi zahvaljujete? Izpolnil sem le to, kar sem bil dolžan.“

„To evropsko podnebje zelo vpliva na te, Iry,“ je dejal Marwitz, ki je polagoma slekel jopič in ga dal v Filemonove roke. „Tam pri nas si bila vedno močna, zdrava in mirna. Ah, kako je to originalno pohištvo!“

„Prav res! Prosim vas, gospod Czertwan, pokažite nama najini sobi.“

„Gospod!“ je rekel stari Filemon z glasom, ki naj bi bil tih, pa je grmel kakor trobenta. „Ravno je prišel sel iz Jurgiszczeka! Stara gospa je zelo bolna. Gospodična pros, da bi prišli k njima!“

Marko se je vznemiril. Postal je, nekoliko pomislil, potem se je obrnil do svoje gospodarice.

„Moram za nekaj ur odpotovati! Oprostite mi! Bolnica me potrebuje.“

Zaskrbljena in nemirna se je ozrla nanj.

„Je obolel kdo iz vaše družine?“

„Ne, gospodična!“

„Kaj je torej rekel ta stari?“

„Neka slepa vdova, sosedka Pošwic, je obolela in me kliče.“

„Vrnite se kmalu! Brez tolmacha si tu ne morem pomagati. Počakamo vas z večerjo.“

„Hvala! Mogoče je, da se zamudim za dalj časa, da se vrnem šele ponoči...“

„Ah, kako ste dobri!“... „Ali biva tam samo ta slepa vdova? Nikdo drugi?“ je vprašal Marwitz radovedno.

Marko ni nič odgovoril. Priklonil se je in izginil.